

Ettersendt høringsinnspill – Lov om digitale tjenester

(Høringsfrist 1. oktober 2025 – sendt ettersendt for orientering)

1. Innledning

Jeg ønsker å uttrykke støtte til intensjonen bak forslaget – å beskytte barn og unge på nett, og å bidra til tryggere digitale fellesskap.

Det er et viktig arbeid som fortjener både juridisk og etisk oppmerksomhet.

Samtidig ser jeg med bekymring på enkelte formuleringer i lovutkastet, særlig kravet om at *«de største plattformene skal gjøre risikovurderinger knyttet til valgmanipulasjon, spredning av desinformasjon og av brukernes fysiske og psykiske helse.»*

Dette er velmente mål, men måten de skal oppnås på vil nødvendigvis kreve **profilering av brukere** – og slik jeg forstår EU-lovverket, er dette i direkte konflikt med både **GDPR** og **EUs AI-forordning (AI Act)**.

Disse lovene forbyr nettopp bruk av kunstig intelligens og automatisert analyse for å trekke slutninger om individers holdninger, helse eller mentale tilstand.

2. Om forholdet til EU-regelverk

- **AI Act (EU 2024/1689)** forbyr bruk av kunstig intelligens til sosial scoring, mental profilering og manipulasjon av atferd.
En plattform som skal vurdere risiko for *valgmanipulasjon* eller *psykisk helse* hos brukerne, må nødvendigvis overvåke og tolke personlige ytringer, nettverk, reaksjonsmønstre og emosjonelle signaler – altså nettopp den typen profilering som er forbudt.
- **GDPR artikkel 22** gir individer rett til *ikke å bli gjenstand for automatiserte beslutninger eller profilering* som har vesentlige konsekvenser.
Når man krever risikovurdering av innhold og brukeratferd, tvinges plattformene til å handle i strid med denne bestemmelsen.

Resultatet er at Norge nå står i fare for å **kreve det som EU-lovverket samtidig forbyr**.

Dette skaper ikke bare et juridisk paradoks, men et demokratisk dilemma.

3. Risiko for digital sensur og overvåking

Dersom staten pålegger private aktører å overvåke, klassifisere og rapportere om brukernes ytringer, beveger vi oss fra *innholdsansvar* til *meningskontroll*.

Risikovurdering av “desinformasjon” og “valgmanipulasjon” kan ikke gjøres uten at noen – menneske eller algoritme – vurderer *hva som er sant, hva som er lovlig, og hvem som skal høres*.

Dette gir i praksis **rett til digital sensur**, bare formidlet gjennom algoritmer og tilsynsorganer istedenfor eksplisitte forbud.

En slik ordning kan lett utvides over tid. Et tiltak som i dag gjelder barns sikkerhet kan i neste omgang brukes mot politiske meninger, livssyn, eller kontroversielle temaer.

Vi ser allerede internasjonalt hvordan begreper som “*misinformation*” og “*harmful content*” brukes for å legitimere inngrep i fri ytring.

4. Den norske modellen og individets verdighet

Norge er i sitt vesen et liberalt demokrati med røtter i en kristen-humanistisk arv, slik det fortsatt står i Grunnlovens §2:

“Verdigrunnet skal framleis vere den kristne og humanistiske arv. Denne grunnlova skal trygge demokratiet, rettsstaten og menneskerettane.”

Denne arven handler ikke bare om tro, men om **anerkjennelsen av mennesket som et selvstendig, verdig individ**. Vår samfunnsorden bygger på gjensidig tillit, ikke mistenkeliggjøring. Et samfunn som begynner å overvåke tanke og uttrykk, mister gradvis denne grunnleggende respekten.

Å beskytte borgerne mot skade kan aldri skje ved å umyndiggjøre dem.

5. Et bedre prinsipp: gjennomsiktighet fremfor kontroll

En trygg digital verden kan bygges uten å krenke individets verdighet.

Jeg foreslår at lovverket heller bør vektlegge:

1. **Systemisk åpenhet:** Krav om innsyn i hvordan algoritmer virker – ikke hvem de overvåker.
2. **Aggregert risikovurdering:** Analyser av samfunnseffekter uten individbasert profilering.
3. **Uavhengige tilsynsorgan:** Der brukere, fagfolk og jurister har innsyn og reell makt.
4. **Forbud mot emosjonell eller mental profilering:** Klart forankret i norsk lov.

Dette vil gi det samme målet – trygghet på nett – men med respekt for menneskets frihet.

6. Avsluttende refleksjon – menneskelig erfaring, verdighet og den moderne teknologiske utfordringen

Livet er, for alle mennesker, en frivillig kamp – en erkjennelse av smerte, feil, tap og tilgivelse. Ingen går gjennom livet uskadd. Likevel er det nettopp i denne kampen vi finner vår verdighet: i evnen til å møte lidelse med bevissthet, skape mening av erfaringen og omforme smerte til innsikt.

Å uttrykke dette, i ord eller handling, er en **grunnleggende menneskelig rett og plikt** – det er slik vi gjør erfaringen delbar og livet meningsfylt.

Denne retten til å artikulere livserfaring – sorg, feil, håp og forsoning – er ikke bare ytringsfrihet i juridisk forstand. Det er selve forutsetningen for menneskelig gjenkjennelse: vi blir sett når vi taler sant om vår erfaring. **Når mennesker mister retten til å uttrykke smerte, mister samfunnet evnen til å forstå den.**

Da Norge ble grunnlagt som et konstitusjonelt monarki i 1814, bygget man på en moralsk orden: Kongen tjener Gud, folket tjener loven, og gjennom denne gjensidige tjenesten tjener vi hverandre. Dette var ikke bare teologi – det var en dyp antropologisk erkjennelse: mennesket har iboende verdi, og verdigheten springer ut av tjeneste, fellesskap og ansvar.

Selv om vår styreform i dag er sekulær og demokratisk, bør vi ikke glemme at dette verdigrunnlaget – anerkjennelsen av mennesket som **moralsk, ikke mekanisk** – fortsatt bærer samfunnet.

Når staten eller teknologien begynner å analysere og korrigere menneskers ytringer i trygghetens navn, mister vi denne erkjennelsen. Det er det vi kan kalle en **sterilisering av medfølelsen** – et uttrykk som beskriver hvordan godhet kan tømmes for menneskelighet når den gjøres til et teknisk prosjekt.

Kunstig intelligens forsterker dette dilemmaet.

AI er i sin natur et **arkiv over levd liv** – en statistisk rekonstruksjon av tidligere menneskelig uttrykk. Det kan gjengi smerte, men ikke føle den. Derfor blir menneskets stemme desto viktigere i en tid hvor maskiner imiterer følelser uten å ha noen. Om vi overlater vurderingen av menneskelig mening, sorg eller tilgivelse til algoritmer, mister vi kontakten med det som gjør oss menneskelige.

Et liberalt demokrati kan ikke bygge trygghet ved å kontrollere sjelen. Det må bygge tillit ved å respektere menneskets evne til å lære, til å tilgi og til å uttrykke seg – også når uttrykket er ubehagelig eller sårbart. For i tilgivelsen ligger menneskets høyeste form for erkjennelse:

“Du gjorde meg urett, men jeg anerkjenner deg likevel som menneske.”

Et samfunn som mister evnen til å tilgi, mister evnen til å forstå, og vil til slutt søke å kontrollere.

Derfor må Norge bygge sitt digitale vern ikke på overvåkning, men på **verdibasert tillit** – på troen på at mennesket, i sin kamp og sin uttrykte erfaring, fortsatt er den høyeste målestokken for sannhet.

Mvh

Bjørn Stevning Hole